בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַה״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיט״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גְּלָיוֹן רנ״ט | **פָּרָשַׁת פִּינְחָס תשפ״ו**

לַיְלָה

כִּתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה!

* * *

מו״ר שְׁלִיט״א אָמַר, אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד עַל לֵילוֹתָיו, שֶׁיִּהְיוּ שְׁמוּרִים בִּקְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וּבַעֲשִׂיַּת דְּבָרִים טוֹבִים וְנִצְחִיִּים, וְאַל יְאַבֵּד לֵילוֹתָיו, חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁנִּפְסָק לַהֲלָכָה בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ (יוֹרֶה דֵּעָה, סִימָן רמו, סְעִיף כג, וּמְקוֹרוֹ טָהוֹר מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד־תּוֹרָה ג, יג): **׳מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת בְּכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה, יִזָּהֵר בְּכָל לֵילוֹתָיו׳.**

וְאָמַר מו״ר שְׁלִיט״א, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל גִּלָּה גִּלּוּי נוֹרָא עַל דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת ג, ד) **׳הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וְהַמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה, הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ׳; דְּזֶה סוֹבֵב עַל הַזּוֹכֶה לִהְיוֹת נֵעוֹר בַּלַּיְלָה, וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה׳, שֶׁהוּא ״מְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה״ – זוֹכֶה לִבְטוּל הַיֵּשׁוּת לְגַמְרֵי, אֲזַי ״הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ״, וּלְפִי הַפְּשַׁט הַפָּשׁוּט הֵינוּ שֶׁהוּא חַיָּב מִיתָה, אַךְ לֹא־כֵן מְפֹרָשׁ רַבֵּנוּ, אֶלָּא ״מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ״ הֵינוּ שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל בִּמְחָיָב הַמְּצִיאוּת, מַה הַכַּוָּנָה? מַסְבִּיר רַבֵּנוּ, דְּהִנֵּה כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם – אֵינוֹ ׳מְחָיָב׳ לִהְיוֹת, וְאִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה – זֶה קַיָּם, וְאִם לֹא – לֹא, אַךְ יֶשְׁנוֹ דָּבָר אֶחָד שֶׁמֻּכְרָח לִהְיוֹת: הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר ׳מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׳, וְאֵיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין, וַהֲרֵי הוּא ׳מְחָיָב הַמְּצִיאוּת׳. וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת נֵעוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ׳ וְזוֹכֶה לִבְטוּל אֱמֶת וְכוּ׳ הֲרֵי הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת נִכְלָל כָּל־כָּךְ בִּמְחָיָב הַמְּצִיאוּת עַד שֶׁהוּא גַּם־כֵּן מִתְהַפֵּךְ אֶל הָעִנְיָן הַזֶּה, שֶׁהוּא עַצְמוֹ גַּם־כֵּן ׳מְחָיָב הַמְּצִיאוּת׳ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן נב).

הַכְּלָל, אָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד עַל לֵילוֹתָיו, שֶׁלֹּא לְאַבְּדָם, חַס וְשָׁלוֹם, בְּהֶבֶל וָרִיק, כִּי יֵשׁ לָהֶם שׁוֹי גָּדוֹל מְאֹד, וִידוּעָה הִתְבַּטְאוּתוֹ שֶׁל **הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי פִּינְחָס** מִקָּארִיץ זי״ע עַל לֵילוֹת הַחֹרֶף הָאֲרֻכִּים, שֶׁהֵם ׳**הַלֵּילוֹת הַמְזֻהָבִים**׳, כִּי הַלַּיְלָה הוּא זָהָב, וּצְרִיכִים לְנַצֵּלוֹ הֵיטֵב בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְכֵן בַּאֲמִירַת תִּקּוּן חֲצוֹת, כִּי הֲרֵי עַל־פִּי־רֹב בְּנֵי־אָדָם עֲרִים מִמֵּילָא בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה, וְלָמָּה שֶׁלֹּא יִזְכּוּ לוֹמַר אֶת הַתִּקּוּן הַנִּפְלָא הַזֶּה הַלּוֹקֵחַ דַּקּוֹת סְפוּרוֹת?... [הֵן לְפִי הַשִּׁיטָה שֶׁל **הָרַב הַקָּדוֹשׁ** מִקָּאמַארְנָא זי״ע, שֶׁזְּמַן חֲצוֹת הוּא תָּמִיד בְּשָׁעָה שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה, אוֹ כְּפִי שִׁיטַת רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן קמט), שֶׁזְּמַן חֲצוֹת הוּא שֵׁשׁ שָׁעוֹת מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה].

וְאָמַר מו״ר שְׁלִיט״א, דְּעַל־כֵּן רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל הַטֻּמְאָה שׁוֹלֶטֶת דַּיְקָא בַּזְּמַן שֶׁל הַלַּיְלָה, דְּהַיְנוּ כָּל הַמּוֹעֲדוֹנִים וּבָתֵּי הַקּוֹלְנוֹעַ וְכוּ׳ פְּתוּחִים בַּלַּיְלָה, כִּי (קֹהֶלֶת ז, יד): ״זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים״, וּכְשֵׁם שֶׁדַּיְקָא בַּלַּיְלָה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לִדְבָרִים כָּל־כָּךְ גְּבוֹהִים וּגְדוֹלִים – כֵּן יֵשׁ כְּנֶגֶד זֶה אֶת הַטֻּמְאָה וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר בַּלַּיְלָה, כְּדֵי לְהַכְשִׁיל בְּנֵי־אָדָם בְּכָל מִינֵי טֻמְאָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמָּנְעוּ מִקְּדֻשַּׁת הַלֵּילוֹת, וְכַמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִזֶּה – שֶׁלֹּא יְבַלֶּה אֶת לֵילוֹתָיו בְּכָל מִינֵי זֶבֶל וְלִכְלוּךְ, וְינַצֵּל אֶת הַלֵּילוֹת בְּשִׂיחָה שֶׁל תְּפִלָּה, וַיַּעֲסֹק בִּלְמוּד הַתּוֹרָה, וּבְיוֹתֵר בִּלְמוּד גְּמָרָא, שֶׁבְּיוֹתֵר מְסֻגָּל לִלְמֹד בַּלַּיְלָה, וְזוֹכֶה שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם (חֲגִיגָה יב:).

וְהִלְבִּישׁ זֹאת מו״ר שְׁלִיט״א בַּפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, ז-ח): **״הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל: כֻּלָּם אֲחֲזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת״; ׳הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה׳ רָמַז עַל**

הַזְּמַן שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִישׁוֹן עַל מִטָּתוֹ, וְרוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה 'מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה', פָּרוּשׁ: מִטָּתוֹ שְׁלֵמָה וְקָדוֹשָׁה, שֶׁיִּרְאֶה לְקַיֵּם 'שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל' - 'שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים' רֶמֶז לְשִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת הַשַּׁ"ס, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, ח) "שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת" [אֶכֶן בְּשַׁ"ס בַּבְלִי יֵשׁ ל"ו מַסֶּכְתּוֹת, אַךְ בַּמִּשְׁנָיוֹת יֵשׁ שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת], שֶׁיִּלְמַד גְּמָרָא וְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְזֶה יִשְׁמֹר עָלָיו, וְכַמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ג) שֶׁעַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה בַּלַּיְלָה[א], אָדָם נִצָּל מִטְּמְאַת הָרְשָׁעִים וּנְגִינָתָם הָרָעוֹת, 'כְּלוֹם אֲחָזֵי חֵרֶב מִלְּמֵדֵי מִלְחָמָה' - הַכֹּל בְּכֹחַ הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:) עַל הַפָּסוּק (יְשַׁעְיָה כח, ו) "מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שָׁעָרָה" - אֵלּוּ תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים שֶׁנּוֹשְׁאִין וְנוֹתְנִין בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, "שָׁעָרָה" - שֶׁמַּשְׁכִּימִין וּמַעֲרִיבִין בְּבָתֵּי־כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי־מִדְרָשׁוֹת, 'אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת' - 'חַרְבּוֹ' עַל יְרֵכוֹ' מְרַמֵּז עַל תִּקּוּן הַבְּרִית, כִּי אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ נִקְרָא יָרֵךְ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כד, ב): "שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יַרְכִּי"; וְעַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה בַּלַּיְלָה זוֹכִים לִשְׁמִירַת הַבְּרִית, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִנָּצֵל 'מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת'; אַשְׁרֵי לוֹ!

וְקֹדֶם שֶׁעוֹלֶה עַל יְצוּעוֹ לִישׁן, יַקְפִּיד לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, וְאִם יוֹסִיף עוֹד כַּמָּה דַּקּוֹת וְיִזְכֶּה לוֹמַר סֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה כְּפִי נֻסַּח הָאֲרִיזַ"ל - אַשְׁרֵי לוֹ! **אֵין עוֹד דָּבָר הַהוֹרֵג אֶת הַקְּלִפּוֹת שֶׁאָדָם בָּרָא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ אֲמִירַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה כְּפִי סֵדֶר הָאֲרִיזַ"ל!** כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְוַדּוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' - זֶה הוֹרֵג אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ה.): 'כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת־שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ - מַזִּיקִין בְּדֵלִין הֵימֶנּוּ'; וּכְדִבְרֵי רַשַׁ"י הַקָּדוֹשׁ עַל הַפָּסוּק (בַּמִּדְבָּר כג, כד): "הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְגוֹ' לֹא יִשְׁכַּב עַד יֹאכַל טֶרֶף" - 'לֹא יִשְׁכַּב. בַּלַּיְלָה עַל מִטָּתוֹ עַד שֶׁהוּא אוֹכֵל וּמְחַבֵּל כָּל מַזִּיק הַבָּא לְטָרְפוֹ, כֵּיצַד? קוֹרֵא אֶת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ, וּמַפְקִיד רוּחוֹ בְּיַד הַמָּקוֹם, בָּא מַחֲנֵה וְגַיִס לְהַזִּיקָם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמְרָם וְנִלְחָם מִלְחֲמוֹתָם וּמַפִּילָם חֲלָלִים'; וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְמָחִילַת עֲוֹונוֹת אֲמִתִּית (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, הֲלָכָה ב).

וּפַעַם שָׁאַל אֶחָד אֶת מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א עַל־דְּבַר הַהִתְבּוֹדְדוּת קֹדֶם הַשֵּׁינָה, הַאִם מֻתָּר הַדָּבָר אַחַר שֶׁבֵּרַךְ 'הַמַּפִּיל'? וְעָנָה וְאָמַר דְּאִיתָא בַּפּוֹסְקִים (עֵין שֻׁלְחָן־עָרוּךְ, אֹרַח חַיִּים, סִימָן רלט, סָעִיף א וּבַמְפָרְשִׁים שָׁם) שֶׁעִקַּר הַהַפְסָקָה שֶׁמַּקְפִּידִים לֹא לְהַפְסִיק אַחַר בִּרְכַת 'הַמַּפִּיל' הוּא בִּדְבָרִים בְּטֵלִים, אֲבָל בְּפִסּוּקֵי דְּרַחֲמֵי וּפִסּוּקֵי שְׁמִירָה אֵין שׁוּם קְפִידָה, וְאַדְרַבָּה! הֵיא מִצְוָה וּסְגֻלָּה גְּדוֹלָה לְהֵרָדֵם מִתּוֹךְ פְּסוּקֵי דְּרַחֲמֵי וְעִנְיְנֵי אֱמוּנָה, וּכְפִי שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹצְאִים בְּסֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה לְהָאֲרִיזַ"ל, שֶׁנִּתְקַן בּוֹ וְדוּי מָלֵא יַחַד עִם קַבָּלַת אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין וְכוּ', וְכָל זֶה בְּתוֹר הֲכָנָה לִקְרַאת הַשֵּׁנָה, וְלָכֵן אֵין בָּזֶה הֶפְסֵק כְּלָל, וְאֵיזוֹ שְׁמִירָה יְכוֹלָה **לִהְיוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִלְּדַבֵּר דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אֶל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וּלְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּשֵׁינָה מִתּוֹךְ שִׂיחָה וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ?...**

וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָרַ"ן, סִימָן חַיֵּי"ם), שֶׁזּוֹ הָיְתָה דַּרְכּוֹ בְּקֹדֶשׁ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם - לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בַּמִּטָּה תַּחַת הַסָּדִין, וְכָךְ יִסֵּד אֶת סֵפֶר תְּהִלִּים, וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַיֵּם זֹאת בְּתָמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה! וְאָמַר פַּעַם הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן זַ"ל, שֶׁמִּקָּרֵב אֲמִתִּי לְרַבֵּנוּ זַ"ל אֵינוֹ אוֹמֵר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִישׁן, אֶלָּא אוֹמֵר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם יִשְׁתַּקַּע בְּשֵׁנָה בְּאֶמְצַע הִתְבּוֹדְדוּתוֹ, הֲרֵי אַנָּס רַחֲמָנָא פַּטְרֵיהּ... [וּבְדֶרֶךְ אַגַּב הוֹסִיף וְהִמְתִּיק מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א בְּשֵׁם אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁזּוֹ סְגֻלָּה בְּדוּקָה וּמְנוּסָּה לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּשֵׁנָה תֵּכֶף־וּמִיָּד, לְהַתְחִיל לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז הַבַּעַל־דָּבָר כְּבָר יַפִּיל עָלָיו שֵׁנָה עֲמוּקָה כְּדֵי לְהַפְסִיק אוֹתוֹ מֵהִתְבּוֹדְדוּתוֹ...].

כְּמוֹ־כֵן יְדַקְדֵּק מְאֹד לְהָכִין קֹדֶם הַשֵּׁינָה כְּלִי עִם נְטִילָה לִנְטִילַת־יָדַיִם־שַׁחֲרִית סָמוּךְ לְמִטָּתוֹ, **וְצַדִּיקִים הִקְפִּידוּ שֶׁלֹּא לְהַצִּיב הָרַגְלַיִם עַל־גַּבֵּי הָרִצְפָּה לְלֹא נְטִילַת יָדַיִם,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לו, ה): "אָוֶן יַחְשֹׁב עַל מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב רָע לֹא יִמְאָס" - שֶׁאִם יָקוּם מִמִּשְׁכָּבוֹ וְיִתְיַצֵּב בְּלִי נְטִילַת יָדַיִם הוּא עַל דֶּרֶךְ לֹא טוֹב, וְרַע לֹא יִמְאָס חַס וְשָׁלוֹם, וְרָמְזוּ צַדִּיקִים: 'אָוֶן' רָאשֵׁי־תֵּבוֹת אֹי"ן נְ"עִגִּיל וַ"וְאֹסֶר, וּמוּבָא בְּשֵׁם הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי זוּשָׁא מֵאֲנִיפּוֹלִי זי"ע עַל הַפָּסוּק (בַּמִּדְבָּר טו, כא): "מֵרֹאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַה' תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם" - 'עֲרִסֹתֵיכֶם' מִלְּשׁוֹן מִטָּה וַעֲרִיסָה, שֶׁכְּבָר מֵרֹאשִׁית הַמִּטָּה, הַיְנוּ מִתְּחִלַּת הַיּוֹם וְהַקִּימָה מֵהַמִּטָּה, כְּבָר "תִּתְּנוּ לַה' תְּרוּמָה", וּתְדַקְדְּקוּ בְּמֵי נְטִילַת שַׁחֲרִית.

וּכְשֶׁנִּשְׁאַל מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א לְגַבֵּי נְטִילַת־יָדַיִם לְתִינוֹק קָטָן שֶׁעֲדַיִן מָנַח בְּעֲרִיסָה, עָנָה וְאָמַר שֶׁאָכֵן אֵצֶל חֲסִידִים

[א] וְאָמְנָם עִקַּר זְמַן לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה הוּא בַּלַּיְלָה וְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הוּא בַּיּוֹם, וּכְדִבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַמּוּבָא שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׁחֵר טוֹב תְּהִלִּים יט): 'כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מָתַי יוֹם וּמָתַי לַיְלָה, רַק עַל־יְדֵי־זֶה כְּשֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יוֹם, וּכְשֶׁלָּמַד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לַיְלָה'; עַם־כָּל־זֹאת פַּעַם שָׁאַל אֶחָד אֶת מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א בְּעִנְיַן שִׁעוּרָיו כְּסִדְרָן, אִם לֹא הִסְפִּיק אֶת לִמּוּד נַ"ךְ בְּיוֹם, הַאִם יָכוֹל לְהַשְׁלִימוֹ בַּלַּיְלָה לְלֹא רַשַׁ"י? עָנָה מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א, שֶׁאִם אָדָם צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶת הַלִּמּוּד - יַשְׁלִים בַּלַּיְלָה, וּכְדִבְרֵי הַגְּמָרָא (עֲרוּבִין סה.) גַּבֵּי רַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב: "יְזִיף בִּימָמָא וּפָרַע בְּלֵילְיָא" [פָּרוּשׁ: הָיָה לוֹ חֹק קָבוּעַ לִלְמֹד כָּךְ וְכָךְ לְיוֹם, וּפְעָמִים שֶׁהָיָה טָרוּד בַּיּוֹם וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַשְׁלִימוֹ, וְהָיָה מַשְׁלִימוֹ מִיָּד בַּלַּיְלָה], וְהִפְטִיר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א (עַל־פִּי תְּהִלִּים קלט, יב): "לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר!"...

וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה מַקְפִּידִים עַל זֶה מְאֹד גַּם מִגִּיל קְטַנֵּי קְטַנּוּת, עַד שֶׁיֵּשׁ נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת שֶׁכְּבָר מִיּוֹם הַלֵּדָה מְדַקְדְּקוֹת לְטֹל יָדַיִם שֶׁל הַתִּינוֹקוֹת (וְזֶה גַּם מְקֻבָּל לְסִגְלָה לַתִּינוֹק שֶׁיַּצְלִיחוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ, שֶׁיִּזְהֲרוּ מִיּוֹם הַלֵּדָה לִטֹּל אֶת יָדָיו שַׁחֲרִית), וְזֶה מַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה עַל הַיֶּלֶד אוֹ הַיַּלְדָּה, **וּכְשֶׁהַיְלָדִים גְּדֵלִים, וְשַׂיָּךְ אֶצְלָם כְּבָר עִנְיָן הֲכָנַת נְטִילָה וּקְעָרָה לְיַד הַמִּטָּה, יְחַנְּכוּ אוֹתָם גַּם בָּזֶה - לְטוֹל יָדַיִם עַל־יַד הַמִּטָּה דַּיְקָא, וּכְשֶׁהַיְלָדִים עֲדַיִן קְטַנִּים - עַל הָאַבָּא אוֹ הָאִמָּא לַעֲזֹר לָהֶם בְּדָבָר זֶה, וּלְהַמְצִיא לָהֶם מֵי נְטִילַת שַׁחֲרִית מִיָּד כְּשֶׁהֵם קָמִים, וּבְדָרְךְ זוֹ יְחַנְּכוּ בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְיִרְווּ מֵהֶם רֹב נַחַת דְּקְדֻשָּׁה!** אַשְׁרֵי הַמְצַיֶּת לְדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים בְּתָמִימוּת וּפְשִׁיטוּת!

וָא״ו

אוֹת אֱמֶת!

* * *

פַּעַם שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א עַל הַכָּתוּב בִּתְחִלַּת סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ דִּבְרֵי רָחָב (ב, יב) ״וְעַתָּה הִשָּׁבְעוּ נָא לִי בַּה׳ וְגוֹ׳ **וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת״; וְעַל זֶה אִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (וַיִּקְרָא ב.): **׳וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת׳ - דָּא אָת וְ׳, דָּא אִקְרֵי אוֹת אֱמֶת. וְאִי תֵּימָא שְׁאַר אַתְוָון לָאו אינון אֱמֶת? אִין, אֶלָּא אוֹת דָּא אוֹת אֱמֶת אִקְרֵי.** [תַּרְגּוּם: **׳וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת׳ - זוֹ אוֹת ו׳, שֶׁזּוֹ נִקְרֵאת אוֹת אֱמֶת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשְּׁאָר הָאוֹתִיּוֹת אֵינָן אֱמֶת? כֵּן, אֶלָּא הָאוֹת הַזּוֹ נִקְרֵאת אוֹת אֱמֶת**]. מַה טְּמוּן בָּאוֹת וָא״ו שֶׁדַּוְקָא הִיא נִקְרֵאת ״אוֹת אֱמֶת״, וּמַה הַלִּמּוּד בָּזֶה לְעוֹבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה? וּמַהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין הָאוֹת וָא״ו לְעִנְיַן ״אֱמֶת״?

עָנָה וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א: רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ גִּלָּה בְּכַמָּה וְכַמָּה תּוֹרוֹת בְּלִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן אֶת מַעֲלַת הָאוֹת וָא״ו וּקְדֻשָּׁתָהּ, וְרִאשׁוֹנָה שֶׁבָּהֶן הִיא תּוֹרָה א׳, שֶׁרַבֵּנוּ מְגַלֶּה עַל מַאֲמָר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה (בָּבָא בָּתְרָא עג.) **׳וּמָחִינָן לֵיהּ בְּאַלְוָתָא, דְּחָקִיק עֲלֵיהּ שֵׁמוֹת׳** שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל הַכְּנָעַת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁעִקַּר הַכְּנָעָתוֹ הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא בְּחִינַת וָא״ו [כִּי הַלּוּחוֹת אָרְכָּן ו׳ וְרָחְבָּן ו׳ (בָּבָא בָּתְרָא יד.), וְנִתְּנָה בְּיוֹם ו׳ בְּסִיוָן], וּבְיוֹתֵר עַל יְדֵי לִמּוּד וָא״ו סִדְרֵי מִשְׁנָה (׳שִׁפַּת הַנַּחַל׳ שָׁם), כִּי לִמּוּד מִשְׁנָיוֹת מַשְׁבִּר אֶת כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע, וְהָאוֹת ו׳ הִיא צוּרַת מַקֵּל הַמַּכֶּה אֶת הַיֵּצֶר הָרָע.

וּבִכְלָלְיוּת, הָאוֹת וָא״ו מְרַמֵּז עַל הַצַּדִּיק, כִּי ו׳ הִיא הַסְּפִירָה הַשִּׁשִּׁית - מֵחֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת וְכוּ׳ עַד סְפִירַת הַיְסוֹד - כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא מֶרְכָּבָה לַיְסוֹד, וְהוּא מְקַבֵּץ כָּל הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן וּמַשְׁפִּיעַ אֶל הַמַּלְכוּת. כִּי הַצַּדִּיק הוּא הַמַּעֲנִיק לָאָדָם אֶת הַמַּקֵּל דְּאוֹת ו׳ שֶׁיְּזַכֶּה לְהַכּוֹת אֶת הַיֵּצֶר הָרָע בְּכֹחַ הַתּוֹרָה, כִּי אַף שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע גּוֹרֵם לָאָדָם שִׁגָּעוֹן שֶׁל שְׁטוּת וַעֲבֵרוֹת - אִם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק, מְקַבֵּל אֶת הַכֹּחַ לְהַכְנִיעַ אֶת כָּל הָרָע בִּקְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה.

וְהִנֵּה אִיתָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פ), שֶׁעִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא לְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (זֹהַר וַיִּקְרָא יב:) עַל הַפָּסוּק (אִיּוֹב כה, ב) ״עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו״ - בֵּין אֵשׁ לְמָיִם; וְהוּא בְּחִינַת יוֹסֵף הַמְּחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים - חֲסָדִים וּגְבוּרוֹת [כִּי סְפִירַת הַיְסוֹד הִיא בְּחִינַת ׳בְּרִית שָׁלוֹם׳], שֶׁזֶּה בְּחִינַת קִדּוּשׁ ה׳ שֶׁבּוֹ מִתְאַחֲדִין חֶסֶד וּגְבוּרָה, עַיִן־שָׁם.

וְהַכְּלָל הָעוֹלֶה מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁהָאוֹת ו׳ מְכָרַחַת לִקְרוֹתָהּ עִם ו׳ שְׁנִיָּה - וָא״ו, שְׁתֵּי וָוִי״ן, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק, כִּי נִשְׁמַת בַּר־יִשְׂרָאֵל הִיא ו׳, וְהַצַּדִּיק הוּא ו׳ - סְפִירַת הַיְסוֹד שֶׁהִיא הַשִּׁשִּׁית, וְ׳יִשְׂרָאֵל וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי׳, נִמְצָא שֶׁהָאוֹת וָא״ו מְסַמֶּלֶת אֶת הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק, וְאֵיךְ שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם שׁוּם פֵּרוּד כְּלָל.

וּבֵאֵר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א דְּהָעִנְיָן סוֹבֵב בְּיוֹתֵר עַל ׳חִבּוּר רוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת׳, כִּי כְּפִי סֵדֶר הַסְּפִירוֹת (דִּבְרֵי הַיָּמִים א׳ כט, יא) ״לְךָ יְהוָ״ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד״ סְפִירַת הַיְסוֹד הִיא כְּנֶגֶד ״כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ״, שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק ׳דְּאָחִיד בַּשָּׁמַיִם וְאַרְעָא׳, וְזֶה עִנְיַן חִבּוּר שְׁתֵּי וָוִי״ן, לְרַמֵּז שֶׁאֵין הַצַּדִּיק רַק לְמַעְלָה כִּי־אִם מְחַבֵּר אֶת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים יַחְדָּיו, שֶׁזֶּהוּ סוֹד ׳חִבּוּר שְׁנֵי הֲפָכִים׳, כִּי לְעֵינֵי בָּשָׂר לֹא יוּבַן אֵיךְ מְחַבְּרִים אֶת הַשָּׁמַיִם אֶל הָאָרֶץ וְאֶת הָאָרֶץ אֶל הַשָּׁמַיִם, הֲלֹא מֶרְחָק רַב בֵּינֵיהֶם... אֲבָל הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ הַכֹּחַ לְחַבֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד כִּי אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וּמְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים, וְזוֹ עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת.

וְהִמְתִּיק מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א הָעִנְיָן בְּנָסַח קִדּוּשׁ לֵיל־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, שֶׁמַּתְחִילִין עִם הַמִּלִּים ״וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי״ - ״וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם״, וְלִכְאוֹרָה מַדּוּעַ מַזְכִּירִין יוֹם הַשִּׁשִּׁי אַחַר שֶׁנִּכְנְסָה כְּבָר הַשַּׁבָּת? עַל

זֶה אִיתָא בְּדִבְרֵי הָרַב הַקָּדוֹשׁ מֹרוֹפְּשִׁיץ זי״ע (זֶרַע־קֹדֶשׁ, פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית), דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי הוּא הַמְּמֻצָּע הַמְּחַבֵּר בֵּין הַשַּׁבָּת וְהַחֹל, וְלָכֵן בִּלְשׁוֹן אִידִישׁ קוֹרִין לְלֵיל שַׁבָּת עַל יוֹם שִׁשִּׁי - **'פְּרַייטִיג צוּ נַאכְט'**, לְרָמֹז עַל הַחִבּוּר שֶׁמְּחַבֵּר יוֹם הַשִּׁשִּׁי בֵּין הַחֹל לְשַׁבָּת.

[וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, דְּזֶהוּ סוֹד 'טוֹעֲמֶיהָ' שֶׁנּוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת בְּעֶרֶב־שַׁבָּת־קֹדֶשׁ לְטָעֹם מִמַּאֲכְלֵי הַשַּׁבָּת, שֶׁהַטַּעַם הַפָּשׁוּט לְכָךְ כְּדֵי לִבְחֹן הַאִם חָסֵר אֵיזֶה תַּבְלִין בַּתַּבְשִׁיל וְכוּ', אַךְ לְפִי דְּבָרֵינוּ מוּבָן הֵיטֵב, כִּי יוֹם הַשִּׁשִּׁי הוּא הַמְּחַבֵּר בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימוֹת הַחֹל, וְהִנֵּה מַאֲכָלִים אֵלּוּ אָמְנָם הֵם 'מַאֲכְלֵי שַׁבָּת', אַךְ עֲדַיִן יוֹם שִׁשִּׁי וְלֹא נִתְחַיֵּב בִּקְדוּשׁ, וּכְשֶׁטּוֹעֲמִים מֵהֶם מְקַיְּמִים עִנְיַן הַחִבּוּר הָאָמוּר בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִימוֹת הַחֹל].

וְעַל־כֵּן פּוֹתְחִים אֶת אֲמִירַת הַקִּדּוּשׁ עִם הַמִּלִּין **״יוֹם הַשִּׁשִּׁי״**, כִּי בָּזֶה מְחַבְּרִין אֶת יְמוֹת הַחֹל לִקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת. וּלְפִי דְּבָרֵינוּ יְבֹאַר שַׁפִּיר, כִּי יוֹם הַשִּׁשִּׁי הוּא יוֹם **ו׳**, וּמְכֻרָּחַת לְהִתְחַבֵּר עִם **ו׳** שְׁנִיָּה - הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת, נִמְצָא שֶׁאָז יֶשְׁנוֹ הַחִבּוּר שֶׁל שְׁתֵּי הַוָּוִי״ן, וְהוּא סוֹד חִבּוּר תְּרֵי הֲפָכִים הַמְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה זוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ.

וְעַל־פִּי־זֶה נָבִין אֶת אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ - פָּנָה מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אֶל הַשּׁוֹאֵל - מַדּוּעַ דַּוְקָא עַל הָאוֹת וָא״ו אוֹמֵר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִיא **'אוֹת אֱמֶת'**, כִּי **'אֱמֶת'** מְרַמֵּז עַל קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, שֶׁכָּל עִנְיָנוֹ לְדַבֵּק אֶת הָאָדָם בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה י׳, י׳) ״וַה׳ אֱלֹקִים אֱמֶת״; **אֲנַחְנוּ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, וְעוֹבֵר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְכָל מְגַמַּת הַצַּדִּיקִים הִיא לְהָרִים וּלְדַבֵּק אוֹתָנוּ בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ!**

גַּם יֶשְׁנוֹ קֶשֶׁר אָחִיד בֵּין קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק לֶאֱמֶת, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמֶת, סִימָן כד): **'עַל־יְדֵי אֱמֶת נִשְׁמָר אוֹת בְּרִית'**; וְכֵן (שָׁם, סִימָן כו): **'אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁרְגִילִין לוֹמַר שֶׁקֶר - הַבָּנִים שֶׁלָּהֶם יִהְיוּ מִתְנַגְּדִים, גַּם יִהְיוּ פּוֹגְמִים בַּבְּרִית'**; כִּי הַצַּדִּיק קָדוֹשׁ בְּקְדֻשַּׁת הַיְסוֹד בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמֶת (עֵץ לְקוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז).

וְקֶשֶׁר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א כָּל זֶה לְדִבְרֵי רַבֵּנוּ בְּתוֹרָה פ׳ הַנַּ״ל דְּיִשְׂרָאֵל וְיוֹסֵף כַּחֲדָא חֲשִׁיבִי, כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת אֱמֶת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז׳, כ) ״תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב״, וְיוֹסֵף הוּא בְּחִינַת יְסוֹד, וּשְׁנֵיהֶם הוּא סוֹד שְׁתֵּי הַוָּוִי״ן - **וָא״ו**, כִּי חֲשׁוּבִים כְּאֶחָד.

וְעַל־פִּי כָּל זֶה נָבִין מַדּוּעַ דַּוְקָא רָחֵב אָמְרָה **״וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת״**, כִּי הִנֵּה הִיא רוֹאָה עַתָּה שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי גַּם אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הִיא בְּחִינַת **'אֱמֶת'** (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מז), וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת לְהִכָּנֵס גַּם־כֵּן לִקְדֻשָּׁה זוֹ, וְלָכֵן אָמְרָה **״וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת״** וְאוֹמֵר הַזֹּהַר: **'דָּא אוֹת ו׳'**, כִּי אֶצְלָהּ הִתְקַיֵּם סוֹד הָאוֹת וָא״ו שֶׁמְּכֻרַּחַת לְהִכָּתֵב עִם שְׁתֵּי וָווִי״ן, כִּי אַף שֶׁעָבַר עָלֶיהָ מַה שֶּׁעָבַר - לְבַסּוֹף זָכְתָה לְהִתְגַּיֵּר וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְהוֹדְתָה בְּפִיהָ אֲשֶׁר ״ה׳ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת״ (יְהוֹשֻׁעַ ב׳, יא); עֲדַיִן זָכְתָה לְהִתְחַתֵּן עִם יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן, וְזֶהוּ מַמָּשׁ הַלִּמּוּד הָאָמוּר, שֶׁעַל־יְדֵי הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק זוֹכִין לַעֲלוֹת מִתַּכְלִית הַטֻּמְאָה לְתַכְלִית הַטָּהֳרָה.

נִמְצָא אֲפוֹא, שֶׁהַכֹּל עִנְיָן אֶחָד הוּא - הָאוֹת וָא״ו הִיא **'אוֹת אֱמֶת'** כִּי הִיא מוֹרָה עַל קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק שֶׁמְּדַבְּקֵנוּ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁהוּא **'אֱמֶת'**, וְאָמְרָה זֹאת דַּוְקָא רָחֵב כִּי הִיא הָיְתָה דְּמוּת וְדִגְמָא לְדָבָר זֶה - אֵיךְ אָדָם יָכוֹל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלַעֲלוֹת מִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה, וּלְהִכָּנֵס לִקְדֻשַּׁת הָאֱמֶת: **״וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת״ - 'דָּא אוֹת ו׳'**.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, הֵיאַךְ קָשׁוּר לְכָל זֶה דִּבְרֵי מוֹהָרָא״ש הַקָּדוֹשׁ: **'אֱמֶת'** אוֹתִיּוֹת אֶ׳הְיֶה מֵ׳ת׳? וְעָנָה מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, כִּי רַבֵּנוּ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ לִזְכֹּר ״זִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי״ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל וָא״ו - לְחַבֵּר תְּרֵי הֲפָכִים, שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דְּהַיְנוּ שֶׁאָדָם זוֹכֶה פֹּה בָּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי לִזְכֹּר מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא לִשְׁכֹּחַ מִן הַתַּכְלִית, נִמְצָא שֶׁהַכֹּל עִנְיָן אֶחָד - 'אֱמֶת' הוּא זִכָּרוֹן שֶׁל אֶ׳הְיֶה מֵ׳ת'.

וּלְהַשְׁלָמַת הַשִּׂיחָה נְצַיֵּן, כְּשֶׁהִזְכִּיר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: **״וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת״ - 'דָּא אוֹת ו׳'**, אָמַר בְּדַרְכּוֹ אַגַּב שֶׁגַּם עַל קַיִן שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד׳, טו) ״וַיָּשֶׂם ה׳ לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ״, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תִּקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן סט דַּף קיט.) שֶׁהָאוֹת הַזּוֹ הָיְתָה **אוֹת וָא״ו**; וְהַלִּמּוּד הוּא, שֶׁאֲפִלּוּ אֶחָד שֶׁנָּפַל כְּבָר בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ כְּמוֹ קַיִן, וְהוֹלֵךְ נָע וָנָד בָּאָרֶץ מֵרֹב קִלְקוּל עֲוֹונוֹתָיו, יֵשׁ לוֹ עֵצָה - שֶׁיָּשִׂים עַל עַצְמוֹ אוֹת וָא״ו, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בִּכְלָלִיּוּת, וְלִמּוּד מִשְׁנָיוֹת בִּפְרָטִיּוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה ״לְבִלְתִּי הַכּוֹת אֹתוֹ כָּל מֹצְאוֹ״, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יוּכַל שׁוּם דָּבָר שֶׁנֶּאֱרַע וּמוֹצֵא אוֹתוֹ לְהַכּוֹתוֹ וּלְהַפִּילוֹ, וְכָל זֶה יִזְכֶּה עַל־יְדֵי שֶׁיִּחְקֹק עַל עַצְמוֹ **אוֹת וָא״ו**; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת הָאוֹת **וָא״ו!**